



ע"פ (תל אביב) 33234-07-23 - ספיאן עכל נ' מדינת ישראל

ע"פ (תל-אביב-יפו) 33234-07-23 - ספיאן עכל נ' מדינת ישראל מחוזי תל-אביב-יפו

ע"פ (תל-אביב-יפו) 33234-07-23

ספיאן עכל

נגד

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד רות שפיר ועו"ד שרית שמש

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו - יפו

[08.12.2024]

כבוד השופט, סגן הנשיא שי יניב

כבוד השופט יוסי טופף

כבוד השופטת מעין בן ארי

פסק דין

1. ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום (כב' השופט ש' אבינור) במסגרתו הורשע המערער, ספיאן עכל, לאחר שמיעת ראיות, בתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 274 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. על המערער הוטלו 11 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, לבל יעבור עבירת תקיפת שוטר מכל סוג שהוא; קנס בסך 1,000 ₪ ופיצוי למתלונן בסך 5,000 ₪. הערעור מופנה כלפי הכרעת הדין, ולחלופין לעניין מידת העונש.

ההליך לפני בית משפט השלום

מסגרת הדיון

2. על-פי הנטען בכתב האישום, בתאריך 15.03.18 סמוך לשעה 17:00, נהג המערער בטרקטורן במהירות ובפראות ברחובות השומרון ובגין בתל-אביב-יפו, לרבות על גבי המדרכות, תוך שהוא מסיע על הטרקטורן את חברו עלא אלבראדעיה. בהמשך החנה המערער את הטרקטורן סמוך לבניין בדרך בגין 34 בתל-אביב-יפו וירד ממנו. השוטר רנ"ג רן סמסון, אשר הבחין במערער נוהג בטרקטורן, בפראות ועל המדרכה, ניגש אליו והורה לו לעמוד בצד בתגובה, המערער החל לקלל את השוטר וביקש ממנו להזדהות וזה בתגובה הציג בפני המערער את תעודת השוטר, הורה למערער להמתין במקום ויצר קשר טלפוני עם צוות הבילוש במטרה להזמין ניידת למקום. או אז, לאחר שהמערער ראה את תעודת השוטר, המערער עלה על הטרקטורן וניסה לברוח בנסיעה מהמקום. השוטר נעמד מול הטרקטורן בניסיון למנוע מהמערער לברוח ובשלב זה תקף המערער את השוטר בכך שריסס את פניו בגז פלפל, גרם לצריבה בעיניו ונמלט בנסיעה מהמקום.

על דבר האמור יוחסה למערער תקיפת שוטר בשעה שהשוטר מילא תפקידו כחוק, כאשר המערער מזוין ועושה שימוש בנשק קר, מתוך כוונה להכשיל את השוטר בתפקידו או למנוע או להפריע אותו מלמלא את תפקידו. 3. במענה לכתב האישום הודה המערער בנהיגה במועד ובמקום כנטען בכתב האישום. אולם כפר במעשים המיוחסים לו. המערער כפר הן בנהיגה בפראות ועל המדרכה והן בתקיפת השוטר ובהשתלשלות האירוע כמיוחס לו בכתב האישום, תוך שטען כי "השוטר הוא זה שתקף אותו והתנהל בצורה שאינה הולמת בכלל". אשר לשימוש בגז פלפל, מסרה ההגנה כי התייחסות לכך תבוא במסגרת פרשת הראיות, כדי לא לחשוף את קו ההגנה. ב"כ המערער הבהירה בפתיח ההליך לפני בית משפט השלום, כי ההגנה עומדת על זימונם של כל 15 השוטרים הנזכרים בכתב האישום, ואף במהלך המשפט חזרה והבהירה "כתוב במפורש בפרוטוקול שאני מבקשת את כל עדי התביעה" (עמ' 24, ש' 19-20).

4. בפני בית משפט השלום העידו אפוא שורה ארוכה של עדי תביעה: שוטרים, שני אזרחים עדי ראיה והוגשו מוצגים. בפרשת ההגנה העידו המערער, חברו שנסע עמו ואביו של המערער. טרם שנידרש לממצאי הכרעת הדין של בית משפט השלום נעמוד בתמצית על גרסאות רנ"ג סמסון מכאן, והמערער מכאן.

עיקר גרסת רנ"ג סמסון

5. במסגרת חקירתו הראשית של רנ"ג סמסון, רכז מודיעין בתחנת לב תל אביב, הוגש דו"ח הפעולה ת/2, אשר נכתב על-ידי רנ"ג סמסון ביום האירוע והמתאר את השתלשלות נסיעת הטרקטורן, שבו נהג המערער:

"נסעו בפראות רבה מאוד על הטרקטורון בין רכבים ואף כשהגיעו לרחוב השומרון באזור החיבור לדרך בגין עלו בפראות על המדרכה ועברו לצידו השני של הכביש... לאחר מספר שניות נסעו שוב על המדרכה בפראות ירדו לכביש... ואז עלו בפראות על המדרכה שהיו עליה אנשים אשר נאלצו לזוז הצידה במהירות עקב החשש שהטרקטורון יפגע בהם. .. לאחר כמה עשרות מטרים עצרו ... היות והיה לי חשש ממשי כי הם ימשיכו לנסוע בפראות ולפגוע בחפים מפשע עם הטרקטורון החלטתי בשלב זה לגשת אליהם ולבדוק ואף להזהיר אותם. הגעתי למקום עם הקטנוע וביקשתי מהם לעמוד ואז הבחור שנהג ... החל לקלל אותי ואמר לי 'מי אתה ... אז מה עם (צ"ל: אם) אתה שוטר... ביקש ממני להזדהות בפניו כשוטר והוצאתי לו תעודת מניו והצגתי אותה לפניו. הנ"ל המשיך לקלל אותי ובשלב זה התקשרתי לראש צוות בילוש... שישלח לי ניידות למקום וביקשתי מהבחור לא לזוז ... הבחור שקילל אותי עלה על הטרקטורון והתכוון לנסוע ולמרות שביקשתי ממנו לא לנסוע הנ"ל הזיז את הטרקטורון שעלה לי על רגלי הימנית. בשלב זה הוא קם מהטרקטורון ותוך כדי צעקות שונות כלפיי לפתע הבחנתי כי הוא מושיט את ידו לפניי וממרחק של סנטימטר השפריץ חומר כלשהו לתוך עיניי ולפניי. ברגע זה הרגשתי שריפה וכאב אדיר בפרצופי ובעיניי אשר נעצמו. מדובר בכאב רב ובשריפה קשה בעיניי והייתי בטוח כי אני מתעוורר... בשלב זה ניגשו אליי אנשים במקום והחלו לטפל בי וכל זאת כשאני צועק וזועק מכאבים עד שהגיע למקום אמבולנס..." (ההדגשות שלנו - ביהמ"ש).

עיקר גרסת המערער

6. המערער מסר לפני בית משפט השלום שכאשר רנ"ג סמסון פנה אליו "הדבר הראשון שהוא אמר לי מי אתה יא ... שאתה נוסע ככה" (עמ' 103, ש' 7), וכן: "מה אתה חושב את עצמך נוסע, מה אתה חושב את עצמך ככה עומד... זה היה בלבנה כזאת" (עמ' 107, ש' 3-2). המערער אישר אפוא שרנ"ג סמסון פנה אליו בשל דרך נהיגתו. אלא, שעיקר טענת המערער לפני בית משפט השלום הייתה: "לא ידעתי שהוא שוטר" (עמ' 103, ש' 25) וכי "חשבתי שהוא שייך למשפחת פשע" (עמ' 104, שורה 7), שכן לגרסתו, רנ"ג סמסון לא הזדהה בפניו (עמ' 107, ש' 3), וחששו נבע מכך, שבאותה תקופה "ניסו לפגוע בי בכל מיני להוציא אותי סוכן סמוי, זו הסטיגמה שהייתה בשכונה" (עמ' 103, ש' 15-18). בד בבד השמיע גרסה נוספת, שלפיה: "הגיע אדם, מעורער בנפשו ככה זה היה נראה. הוא לא היה שוטר [...]. הוא היה ביריון. יש שוטרים שהם עבריינים. הוא אחד מהם." (עמ' 106, ש' 21-18).

7. אשר לדרך נהיגתו טען המערער שלא נהג בפראות, שכן מהירות הרכב אינה עולה על 36 קמ"ש, וכן ש"אם יש שני אנשים על הטרקטורון, אני לא מאמין שהוא עובר 25 קמ"ש" (עמ' 106, ש' 3). עם זאת, אישר שעלה עם הטרקטורון על המדרכה (עמ' 105, ש' 29-28). מכל מקום, אשר לאישום המיוחס לו, גרסת המערער הייתה "ואנחנו מתחילים לריב, ותוך כדי הוא חונק אותי בצוואר... ניסיתי ללכת ממנו, להתחמק ממנו, הוצאתי גז, ריססתי וברחתי ממנו" (עמ' 103, ש' 13-9).

קביעות בית משפט השלום

8. בית משפט השלום, בהכרעת דין מפורטת, הרשיע את המערער בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום. בית המשפט מצא, שעדות המתלונן היא "קונסיסטנטית", תוך ש"הותירה רושם מהימן בהחלט". מנגד, בית המשפט עמד על כך שגרסת המערער "מופרכת", וכי "השתנתה והתפתחה הן במהלך החקירה והן במהלך המשפט, תוך אמירות מועצמות על פניהן וחסרות כל הגיון פנימי או חיצוני". בה בעת הטעים בית משפט השלום, כי הכרעתו אינה נשענת על ממצאי מהימנות בלבד, שכן להתרשמות מן העדויות נוסף "מארג ראיתי שלם" לצד "שיקולי הגיון ושכל ישר". כך, עמד בית משפט השלום על העובדה, שאף לגרסת המערער, פניית רנ"ג סמסון אליו הייתה בעניין החניה או הנהיגה על המדרכה. מכאן, שמופרכת הטענה, שסבר כי רנ"ג סמסון הוא אזרח שנשלח לתקוף אותו על-ידי "משפחת פשע". לא זו, אף זו. חברו של המערער, עלא, ציין כי הימלטותם מן הזירה נבעה מכך, ש"לא רצינו לפתוח תיקים" (עמ' 131, ש' 2). בית משפט קמא ציין, שאין תמה בדבר, שכן לבד מדרך הנהיגה, עמדה לחובת המערער גם העובדה, שבמועד הרלוונטי כלל לא היה בידו רישיון נהיגה.

9. בנוסף, היפנה בית משפט השלום זרקור להתנהלות המערער בתכופ לאחר האירוע: החלפת חולצתו, הימלטות לבית חמו, היעלם הטרקטורון יקר הערך והיעלם מיכל הגז המדמיע. בית המשפט ציין כי היבטים אלה מהווים לא רק "התנהגות מפלילה", אלא מצויה בהם אינדיקציה נוספת למודעות המערער לכך, שרנ"ג סמסון הוא שוטר בתפקיד. לכך הצטרפו אמירת המערער במהלך האירוע "אז מה אם אתה שוטר"; ודברים שציין עד הראייה, יוסי אשכנזי, סמוך לאחר האירוע, שהבחין שרנ"ג סמסון שלף ארנק או תעודת שוטר.
10. בית המשפט נדרש לטענת ההגנה, שלפיה עומדת למערער הגנה מן הצדק, שכן נפל פגם בכך, שהחקירה נוהלה על-ידי תחנת לב תל-אביב, שבה משרת רנ"ג סמסון. בית המשפט קבע לעניין זה, כי במישור העקרוני "מוטב שחקירה בחשד לעבירות נגד שוטרים לא תתנהל בתחנה בה משרתים אותם שוטרים". ברם, בעניין דנן, בחינת פרטי הדברים מעלה שלא הייתה כל פעילות חקירתית פגומה ואף לא נטען לפגיעה בזכויות המערער בחקירה או נקיטת אלימות כלפיו או "אי חוקיות מהותית אחרת". נהפוך הוא. בית המשפט קמא עמד על כך, שבחינת מכלול הראיות מלמדת על "חקירה מקצועית, בגדרי הסביר, שלא נפלו בה מחדלים מהותיים". לפיכך, ובהעדר כל בסיס לטענות נוספות מפי המערער, שנותרו כ"טענות בעלמא" נדחתה הטענה לקיומה של הגנה מן הצדק.
11. אשר לגזר הדין, בית משפט השלום עמד תחילה על הנסיבות הקשורות בעבירה. בית המשפט הטעים, שמדובר באירוע חמור של תקיפת שוטר, כאשר ריסוס של גז פלפל גרם למתלונן לכאבי תופת בעיניו. לא זו, אף זו. התקיפה בוצעה בעזות מצח, כאשר לפני כן נהג המערער בטרקטורון בפראות. לאחר נתינת הדעת למידת הפגיעה בערכים המוגנים ולמדיניות הענישה הנוהגת הועמד מתחם הענישה על בין 7 חודשי מאסר בפועל "שניתן לשאתם בדרך של עבודות שירות" ל-15 חודשי מאסר לריצוי בפועל. על רקע מתחם הענישה שנקבע, נגזר עונשו של המערער ל-11 חודשי מאסר לריצוי בפועל. זאת, תוך מתן משקל לשורה של שיקולים רלוונטיים, ובהם עברו הפלילי של המערער מזה, והשלכות הענישה על המערער ובני משפחתו מזה.
- הערעור
12. טענתה המרכזית של ההגנה בערעורה היא כי עיכוב המערער על ידי רנ"ג סמסון היה בלתי חוקי. המערער טוען כי בשלב שבו השוטר פנה אל המערער והורה לו לעמוד במקומו, הוא לא הציג עצמו כשוטר, לא הודיע לו שהוא מעוכב ולא הסביר לו בגין מה הוא מעוכב. לפיכך לא עמד רנ"ג סמסון בהוראות החוק בדבר הפעלת סמכות העיכוב. על-כן, לא התקיים היסוד העובדתי לעבירה המיוחסת לו בדבר תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, ומכאן שגם התנגדות המערער הייתה כדין. נטען, שתחילה ניסה המערער לעשות כן מבלי לפגוע באיש, ורק לאחר שרנ"ג סמסון לא התיר לו להמשיך בנסיעתו בטרקטורון (הגם שלא הודיע לו שהוא מעוכב) - ולאחר שחירותו "נפגעה אנושות ובאופן מתמשך" (פיסקה 25 לנימוקי הערעור) נקט המערער פעולה פיזית של התנגדות לעיכובו.

13. הטענה הנוספת שחוזר ומעלה המערער בערכאת הערעור היא לעניין ניהול התיק בתחנה עליה נמנה רנ"ג סמסון. נטען כי בכך נפגעו זכויות המערער ויכולתו להתגונן. כמובא בפתח הדברים, האירוע התרחש בדרך מנחם בגין בתל אביב, אשר מהווה קו תפר שבין סמכות של שתי תחנות משטרה שונות - תחנת לב תל אביב ותחנת שרת. את תיק החקירה ניתן היה, אפוא, לנהל בכל אחת מהתחנות. נטען, כי משהופקדה החקירה בידי תחנת לב תל-אביב נפל פגם מהותי, אשר לא קיבל משקל מספק בהכרעת הדין. נטען, כי העובדה שבית משפט השלום קבע, שיש להצביע על פגיעה קונקרטיית בדרך ניהול החקירה מטילה על המערער "חובה שלא רק שהיא (כמעט) איננה אפשרית, היא גם לא ראויה" (פסקה 32 לנימוקי הערעור). עוד נטען, שהמערער טען לאלימות שננקטה כלפיו מצד רנ"ג סמסון במהלך הארוע, וכי הדבר לא נחקר, בניגוד להנחיית פרקליט המדינה. מכל מקום, לטענת המערער, הוכח ברף הנדרש כי ניהול החקירה היה פגום, שכן היחידה החוקרת לא פעלה על מנת לאסוף מצלמות אבטחה; לא בוצעו פעולות חקירה ממשיות על מנת לאתר את עדי הראיה, שאותם תיאר המערער; ולא בוצע עימות בין רנ"ג סמסון לבין המערער. כן נטען, שעד הראיה, מר יוסי אשכנזי, שבית המשפט נסמך בין היתר על גרסתו, לא מסר אמרה סדורה בחקירת המשטרה, וגרסתו הועלתה על הכתב במזכר משטרתו בלבד.

14. לחלופין נטען, כי בית משפט קמא החמיר עם המערער בגזירת העונש. נטען, כי קיימת למערער הגנה מן הצדק, וכי הדבר חייב הקלה בעונשו. כן נטען, כי בית משפט השלום שגה בקביעת מתחם הענישה. זאת, לאור העובדה, שחומרת מעשיו של המערער "לא הייתה ברף הגבוה", ובשים לב לענישה הנוהגת הבאה לידי ביטוי בפסיקה, שאליה הפנתה ההגנה. כן נטען, שבקביעת העונש הקונקרטי לא ניתן משקל ראוי לכך, שחלפו למעלה משש שנים מאז האירוע נשוא ההרשעה, לנתוני האישיים של המערער ולהיבטים נוספים לכך קולא.

15. ב"כ המדינה ביקשה לדחות את הערעור על שני חלקיו. נטען, כי בערעורה מעלה ההגנה טיעונים המהווים "שינוי חזית קיצוני" לטענות שעלו בבית משפט השלום, אך אין בכך להעלות או להוריד, שכן השוטר פעל כדין. הודגש, שהשוטר "לא הספיק להשלים את העיכוב... וכבר המערער ריסס אותו". אשר לתלונת המערער כלפי רנ"ג סמסון, הדגישה ב"כ המדינה כי החומרים הועברו למח"ש. נשלחו שני מכתבים למערער, שהזמינו אותו לסור למח"ש. אלא, שהמערער שציין שהוא אינו נותן אמון במערכת, לא נענה לפניית אליו (ע' 4 לפרוטוקול הערעור). לעניין העונש ציינה המדינה, כי מתחם הענישה שנקבע על-ידי בית משפט השלום הוא המתחם הראוי, וכי בית משפט השלום הקל עם המערער כאשר נמנע מלקבוע את עונשו של המערער ברף העליון של המתחם. המדינה הפנתה להרשעותיו הקודמות של המערער, ובהן שוד, איומים, תקיפה הגורמת חבלה של ממש, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו והפרת הוראה חוקית. נטען, כי המערער "נטוע עמוק בעולם העברייני" וכי יש לדחות גם את הערעור על חומרת העונש.

דיון והכרעה
העיכוב

16. סעיף 72(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים") קובע כי "על מבצע עיכוב יחולו הוראות סעיף 24 בשינויים המחויבים". מכאן, שחובת השוטר מבצע העיכוב לזהות עצמו כשוטר, להודיע על העיכוב ולהבהיר את סיבת העיכוב. עם זאת, חובת ההזדהות והחובה להבהיר את סיבת העיכוב אינן חלות מקום בו "ברור בנסיבות העניין, כי זהות השוטר וסיבת המעצר ידועים לעצור" (סעיף 24(ב) לחוק המעצרים; ע"פ 6545/06 בוחבוט נ' מדינת ישראל, פסקה 11 [פורסם בנבו] (14.6.2007)).

כמובא לעיל, נטען שרנ"ג סמסון לא קיים את הוראות הדין, ולפיכך העיכוב בוצע שלא כדין. ייאמר מיד, שלא מצאנו ממש בטענה. נעמוד בתמצית על פרטי הדברים. ראשית, ההזדהות כשוטר. לפני בית משפט השלום ניצבו שורת ראיות, אשר לימדו את בית המשפט, שרנ"ג סמסון הזדהה בפני המערער כשוטר. כך, גרסת רנ"ג סמסון, אשר נמצאה אמינה, שלפיה הציג בפני המערער את תעודת השוטר. בנוסף, עד הראייה, מר יוסי אשכנזי, מסר: "אני זוכר שהוא שלף משהו, השוטר ... ככל הנראה היה ארנק, תעודת שוטר. אני זוכר את התנועה של השליפה" (עמ' 92 לפרוטוקול, ש' 6-1). על אלה הצטרפו שורת המעשים שנועדו להעלים ראיות בתכופ לאחר האירוע כמפורט בסעיף 9 לעיל. יתר על כן, במהלך האירוע הפטיר המערער לעבר רנ"ג סמסון "אז מה אם אתה שוטר" (ת/2 - דו"ח פעולה של רנ"ג סמסון). שנית, יידוע המערער כי הוא מעוכב. על קיומו של רכיב זה אין מחלוקת ממשית (וראו גם סיכומי ההגנה בבית משפט השלום, שהתמקדו בשני הרכיבים האחרים). בחקירתו הנגדית נשאל רנ"ג סמסון:

ש. אתה פשוט פונה אליו ואומר לו עכשיו אתה עוצר?
ת. כן

(פרוטוקול מיום 6.12.21, עמ' 34, שורות 15-16).

כעולה מדו"ח הפעולה (ת/2) רנ"ג סמסון ציין "הגעתי למקום עם הקטנוע וביקשתי מהם לעמוד". בשלב זה - כך גרסת רנ"ג סמסון שנמצאה מהימנה - החל המערער ברצף של קללות כלפי השוטר. לאחר שלבקשת המערער, רנ"ג סמסון הזדהה בפניו כשוטר, המשיך המערער להטיח בו קללות ועל כן החליט רנ"ג סמסון להזעיק עזרה. בשלב זה, כך לפי דו"ח הפעולה של רנ"ג סמסון, "ביקשתי מהבחור לא לזוז".

שלישית, מסירת סיבת העיכוב למערער. רנ"ג סמסון לא מסר למערער את סיבת העיכוב. לגרסתו של רנ"ג סמסון: "הוא לא נתן לי צ'אנס" (פרוטוקול מיום 6.12.21, עמ' 34, ש' 23). חוק המעצרים קובע, כי החובה להודיע את סיבת העיכוב בהקדם האפשרי במהלך ביצוע העיכוב אינה חלה מקום בו "ברור בנסיבות העניין" כי סיבת העיכוב ידועה למעוכב (סעיף 24(ב)(1) לחוק המעצרים, הדין במבצע מעצר ואשר חל על מבצע עיכוב מכוח סעיף 72(א) לחוק המעצרים). נהיר בנסיבות העניין, שסיבת העיכוב הייתה ברורה למערער. כמובא לעיל, המערער ציין בחקירתו הנגדית בפני בית משפט השלום: "...הוא אמר לי מי שאתה נוסע על המדרכה... מה אתה חושב את עצמך ככה נוסע, מה אתה חושב את עצמך ככה עומד. פעם אחת הוא אמר למה אתה עומד, אחר כך למה אתה נוסע" (עמ' 106, ש' 31; עמ' 107, ש' 3-1). ידיעת המערער על סיבת העיכוב נלמדת גם מאמרתו בחקירת המשטרה: "מה שהציק לו זה שחניתי על המדרכה" (עמ' 5 לאמרה ת/13א', שורה 102) וכן "יכול להיות שנסעתי על המדרכה שזה מסוכן כאילו" (שם, בשורות 116-117).

כללו של דבר, סמכות העיכוב הופעלה כדין וטענות ההגנה במישור זה נדחות.

מחדלי חקירה

17. כמובא לעיל את טענות ההגנה בדבר ליקויים ומחדלים בחקירה דחה בית משפט השלום. נתנו דעתנו לטיעונים שהושמעו לפנינו ולא מצאנו כל שגגה בקביעות בית משפט השלום. בית משפט השלום נימק היטב את המשקל המצומצם אשר עשוי היה להיות לתיעוד מצולם של האירוע. הוא הדין לעניין אי-איתור עדי ראיה נוספים. זאת, לפי שבסופו של יום המחלוקת העובדתית היא מצומצמת למדי, ושעה שפיו של המערער ענה בו, שידע שרנ"ג סמסון הוא שוטר ואת סיבת העיכוב. זאת, בנוסף לשורת ראיות נוספת שלימדה על כך, כמפורט בסעיף 9 לעיל. הטענה בדבר אי-עריכת עימות בין המערער לרנ"ג סמסון לא זכתה למשקל ממשי, על רקע החקירה הנגדית המקיפה שנערכה לאיש המשטרה, ובדין כך (השוו: ע"פ 6359/12 בלוי נ' מדינת ישראל, פסקה 17 [פורסם בנבו] (27.11.2013)). אותם הדברים אמורים לגבי העובדה שגרסת מר אשכנזי במהלך חקירת המשטרה הועלתה על הכתב במזכר בלבד. מר אשכנזי היה נתון לחקירה נגדית ממושכת, שבה נתבקש להידרש לכל סוגיה אפשרית, ובין היתר ציין "ברחל בתך הקטנה": "הטרקטורון נסע בצורה ברורה על המדרכה" (עמ' 98, ש' 4-5); "השוטר לא התנהג באלומות" (עמ' 97, ש' 23-24). על רקע זה אף "זכה" להטחת דברים מפי המערער כלפיו, במהלך השמעת עדותו (עמ' 98, ש' 11-16). הטענה בדבר ניגוד עניינים

18. מכאן לטענה בדבר ניגוד עניינים של תחנת לב תל אביב בחקירת האירועים נשוא כתב האישום. כמובא לעיל, נטען, שהעובדה שבתחנה זו משרת רנ"ג סמסון, מקימה ניגוד עניינים המקרין על חקירת המשטרה, ובעקבות כך על ההליך המשפטי ופוגע בתחושת הצדק וההגינות. מכאן, כך נטען, שיש ליישם בענייננו את דוקטרינת ההגנה מן הצדק. בית משפט השלום העיר שנכון היה לקיים את החקירה על-ידי תחנה אחרת. עם זאת, בית משפט השלום קבע כי לגופם של דברים "סקירת מכלול הראיות שנאספו במהלך חקירת הפרשה דנא, כאמור בהכרעת דין זו, מלמדת דווקא על חקירה מקצועית" (פסקה 97 להכרעת הדין). מכאן קביעת בית משפט השלום, שאין לומר כי הפגם האמור השפיע בפועל על ניהול החקירה. לפיכך, להיבט זה ניתן משקל מסוים, שאינו רב, לעניין קביעת מידת העונש בלבד (סעיף 30 לגזר הדין). ההגנה יוצאת חוצץ כנגד המבחן שיישם בית משפט השלום, כאשר לדידה די בסיכון הפוטנציאלי לאי-קיום חקירה הוגנת. אין בידנו לקבל את הטענה. המבחן שהחיל בית משפט השלום הוא המבחן המעוגן היטב בהלכה הפסוקה. עמד על כך השופט שהם באחת הפרשות:

"עצמת הפגם הגלומה בחקירה אותה ניהל השוטר תוך ניגוד עניינים, אין בה 'משום פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות'. זאת, הן משום העובדה שעדויות המתלוננים עברו תחת שבט החקירה הנגדית, והן בשל הסתמכותו של בית משפט השלום על ראיות אשר נאספו עובר לתחילת החקירה על ידי השוטר, ובשל כך אין להן נגיעה בפועלו. כמו כן, לא מצאתי ממש בטענתו של המבקש, כי בשל העובדה שהשוטר היה נתון בניגוד עניינים, נפגעה זכותו היסודית של המבקש להתגונן מפני האשמה שיוחסה לו, ... הנני תמים דעים עם בית משפט השלום, כי פעולות החקירה של השוטר היו, בסופו של יום, 'מקובלות וסבירות', ולטעמי לא קופחה זכותו של המבקש להליך הוגן" (רע"פ 3158/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 [פורסם בנבו] (26.06.18)).

19. זה המקום לציין, שגם בטענה שלפיה תלונת המערער כלפי רנ"ג סמסון לא הועברה למח"ש לא מצאנו ממש. ציינו לעיל את הערת המדינה, כי המערער בחר שלא להתייצב במח"ש, חרף הפניות אליו. בנוסף ייאמר, שבית משפט השלום נדרש לטענת המערער, אשר הייתה חלק מקו הגנתו. בית המשפט היה ער לכך, שבצווארו של המערער הייתה "אדמומיות קלה" (כאמור בת/13א, עמ' 2, שורות 11-13). אולם קבע שהראיות שבאו לפניו העלו כי טענת המערער לאלימות כביכול מצד רנ"ג סמסון, אשר הועלתה בשיהוי, נעדרת ממש:

"מתוך קבלת גרסת המתלונן מתחייבת גם דחיית גרסת הנאשם שלפיה המתלונן כביכול תקף אותו, ואז הוא נאלץ לרססו במעין אקט של הגנה עצמית [...] הקללות שהשמיע המתלונן היו לרקע כאבי התופת מהם סבל - לאחר שהותקף בריסוס גז פלפל, מטווח אפס, לתוך עיניו - ואין כל אפשרות לגזור מהן סיפור של אלימות משטרית, כביכול [...] טענת הנאשם בדבר אלימות מצד המתלונן הועלתה בשיהוי, רק במהלך חקירת הנאשם במשטרה. כאמור, לבלש מיטרני שעצר את הנאשם בשטח סיפר הלה סיפור אחר לגמרי (ת/4) וכך גם לבלש שוקר שהסיעו לתחנת המשטרה (ת/15), כאשר אין זה הגיוני כי הנאשם ישמיט פרט כה מהותי העשוי ליתן קונטקסט של הגנה עצמית למעשיו החמורים" (פסקאות 90-93 להכרעת הדין; ההדגשות שלנו - ביהמ"ש).

הערעור על גזר הדין

20. המערער הורשע בתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, ואכן נסיבות הרשעה הן בנות חומרה רבתי. המערער העז לתקוף באורח חמור איש משטרה, לאחר שזה עיכבו, בעקבות נהיגה פרועה וחסרת אחריות. בית המשפט מצווה לפרוש חומת מגן על אנשי משטרה המופקדים על אכיפת החוק, בתנאים קשים ומורכבים. בדין קבע בית משפט השלום כי בענייננו מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא משמעותית ומתחם הענישה שהציב הוא פועל יוצא של השיקולים האמורים ושל מדיניות הענישה הנוהגת (השוו: רע"פ 4770/18 הדרה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.07.2018); רע"פ 2730/23 רג'בי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.4.23)). לא למותר לציין כי רנ"ג סמסון, נגד ותיק במשטרת ישראל, העיד שמדובר באירוע מהקשים שחווה לאורך שנות שירותו הרבות. כפי שציין בית המשפט העליון פעם אחר פעם:

"... חברה המכבדת את שלטון החוק ואת זכויותיו של הזולת לא תאפשר פגיעה בנציגי החוק, וכל פגיעה שכזו צריכה להתקל בקיר ברזל של אפס סובלנות, כפי שצינתי, וזאת על מנת לגדוע אלימות מסוג זה במהירות האפשרית. הציבור נותן את מבטחו בשוטרי משטרת ישראל, 'וטובת הציבור מחייבת כי יובטח להם שיוכלו למלא את תפקידם ללא מורא וללא פחד מבעלי אגרוף, מתוקפנים ומאיימים'. ... בתקופה המתאפיינת בגלי אלימות פיזית ומילולית כלפי עובדי ציבור, שומה להגן על השירות הציבורי ועל עובדי הציבור מפני פגיעה בלתי ראויה בכבודם ובמעמדם... שומה על רשויות אכיפת החוק לספק הגנה אפקטיבית לשוטרי משטרת ישראל לאור הצורך החברתי, כי הם יבצעו את תפקידם ללא כל מורא..." (ע"פ 9878/09 מדינת ישראל נ' מוסא, פסקה 26 [פורסם בנבו] (20.9.2010)).

מכאן, שביסודו של דבר, אין כל חומרה בעונש שהוטל, אשר בעיקרו של דבר מאזן כהלכה, בין היבטי החומרה, ובכלל זה הרשעותיו הקודמות של המערער והיבטי הקולה. ברם, לאחר בחינת מכלול השיקולים, מצאנו להקל במידה מסוימת במידת העונש. מאז התרחשות האירוע חלפו למעלה משש שנים. הצטברות נסיבות גרמה לכך. ב"כ המערער מפנה לשיהוי בהגשת כתב האישום. אלא, שזו נקודת מבט חלקית. כפי שציין בית משפט השלום, התמשכות ההליך נעוצה, בחלקה, גם במערער. לכך מצטרף ההליך לפני בית המשפט בערכאה הראשונה ובערכאת הערעור. חלוף הזמן הרב מאז התרחשות האירוע החמור מושא ההרשעה הולכה אותנו ליתן משקל נוסף להתמשכות ההליכים, אשר מביא להקלה במידת העונש. עם זאת, הננו קובעים, כי עונש המאסר בפועל ירוצה בכליאה, שכן אמירה נורמטיבית זו מתחייבת מהנסיבות החמורות של ההרשעה, קל וחומר על רקע עברו הפלילי הלא מבוטל של המערער.

21. סוף דבר, הערעור על הכרעת הדין נדחה. הערעור על מידת העונש מתקבל. עונש המאסר בפועל בכליאה מועמד על 8 שמונה חודשי מאסר בפועל. יתר רכיבי הענישה נותרים בעינם כקביעת בית משפט השלום. לתחילת ריצוי עונש המאסר בפועל יתייצב המערער ביום 12.01.25, שעה 9:00, בכלא ניצן, אלא אם כן תינתן החלטה אחרת.

ניתן היום, ז' כסלו תשפ"ה, 08 דצמבר 2024, במעמד הצדדים.

שי יניב, שופט, סגן הנשיא

יוסי טופף, שופט

מעין בן ארי, שופטת